

До спеціалізованої вченої ради Д 35.052.24
в Національному університеті
«Львівська політехніка»
(79000, м. Львів, вул. С. Бандери, 12)

ВІДГУК

*офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Коломієць Алли Миколаївни
на дисертаційне дослідження Іваницької Оксани Степанівни
на тему: «Теорія і практика реалізації тьюторства та менторства у
закладах вищої освіти»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі
спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки*

Актуальність проблеми тьюторства та менторства у вищій школі є беззаперечною, що й доведено дисертанткою повно й усебічно. У світі це вже усталена практика з доведеною ефективністю для підвищення академічної успішності, зниження відсіву та забезпечення якісного кар'єрного старту студентів. В Україні, в умовах, спричинених повномасштабною війною, тьюторський супровід стає необхідним для підтримки мотивації, самоорганізації та подолання академічних і психологічних труднощів, пов'язаних із навчанням онлайн. Тому в нашій країні тьюторство та менторство є стратегічним пріоритетом для модернізації вищої освіти, забезпечення її конкурентоспроможності та адекватної відповіді на сучасні виклики (зокрема, потреби повоєнної відбудови та європейської інтеграції).

Українські заклади вищої освіти намагаються впроваджувати практику тьюторства та менторства, переймаючи світовий досвід, що є позитивним аспектом розвитку вищої освіти в Україні. Проте, як справедливо зазначає дисертантка, розширення та систематизація тьюторських і менторських практик потребує комплексного підходу на державному рівні, включаючи розробку стандартів, підготовку кадрів та інституційну підтримку в університетах.

Актуальність теми дисертації зумовлена ще й тим, що для впровадження інклюзивної освіти у ЗВО та забезпечення рівних можливостей для всіх здобувачів освіти необхідно розвивати, насамперед, тьюторство та менторство. Тому погоджуємось із дослідницею, що важливо проаналізувати поточний рівень впровадження цих практик у закладах вищої освіти та розробити ефективні стратегії й програми для їхнього подальшого вдосконалення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатнім і забезпечується

комплексним підходом до дослідження, що поєднує теоретичні основи з практичними рекомендаціями. Це свідчить про важливість роботи для розвитку теорії та практики в сфері реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти, що має суттєве значення для подальшого удосконалення національної системи вищої освіти.

Обґрунтованість наукових напрацювань визначається глибоким теоретико-правовим аналізом предмета дослідження. Дисертантка ґрунтовно представила теоретичні й методичні основи реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти, аналізуючи співпрацю між закладами вищої освіти та використання міжнародних практик, роль освітніх платформ і проєктів у розвитку закладів вищої освіти, концептуальні засади реалізації тьюторства та менторства.

Оксана Степанівна чітко визначила об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, що узгоджуються з темою дисертації; вдало підбрала комплекс методів дослідження. Використання запропонованої дисертанткою системи методів дослідження підкреслює високий науковий рівень роботи.

Для тексту дисертації характерними є цілісність і завершеність. Обґрунтованість отриманих дослідницею наукових результатів базується на достатньо переконливій аргументації та висновках щодо теорії і практики реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти. Джерельна база дисертаційної роботи є досить широкою та різноманітною і охоплює як наукові дослідження, так і правові акти. Включення праць вітчизняних і зарубіжних науковців, які досліджують загальнотеоретичні питання, а також специфіку задекларованої проблематики, підкреслює глибину і всебічність підходу авторки до досліджуваної теми. Раціональне використання посилань на монографії та статті посилює обґрунтованість тверджень дисертантки, дає можливість їй вести критичний діалог з іншими дослідниками, аналізуючи їх аргументи та вказуючи на їхні можливі недоліки.

Досить чіткою й продуманою є методологія дослідження, що є основою для формулювання висновків і рекомендацій. Вибір методологічних підходів, таких як соціологічний, аксіологічний і культурний детермінізм, свідчить про глибоке розуміння авторкою проблематики теорії і практики реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти та його багатоаспектності.

Методологічні підходи дозволяють не лише точно визначити суть тьюторства і менторства, а й надати цілісну картину їх функціонування у ЗВО. Отже, обґрунтованість наукових висновків у дисертаційній роботі є результатом не лише належного підбору методів дослідження, а й умілого їх використання для досягнення поставлених цілей, що сприяє подальшому розвитку теоретичних концепцій у сфері тьюторства та менторства у закладах вищої освіти.

Застосування відповідної методології дали можливість предметно, системно й у повному обсязі дослідити декларовану проблематику. Тому є всі

підстави стверджувати про достовірність отриманих результатів, обґрунтованість представлених висновків і пропозицій,

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційного дослідження.

Оцінюючи новизну отриманих результатів у дисертації Оксани Степанівни, звертаємо увагу, що ця робота є першим в українській педагогічній науці комплексним дослідженням, яке присвячене теорії і практиці реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти. Дослідження спирається на сучасні міжнародні стандарти та європейський досвід у сфері реалізації тьюторсько-менторських практик у ЗВО.

За допомогою критичного аналізу наявних наукових досягнень дисертантка визначила концептуальні засади реалізації тьюторства та менторства і довела їх самостійний статус у системі вищої освіти. Дослідниця пропонує ключові ознаки тьюторства та менторства, актуалізуючи їх у контексті міжнародного досвіду.

Отже, дисертація Оксани Іваницької є вагомим внеском у вітчизняну педагогічну науку, пропонуючи нові підходи та рішення для реалізації тьюторсько-менторських схем у ЗВО, що підкреслює її значущість для розвитку теорії та практики в цій галузі.

У дисертаційній роботі органічно поєднані теоретичні концепції з реальними практиками, що робить її особливо цінною в контексті вивчення тьюторства і менторства у ЗВО. Дисертація є комплексним дослідженням, в якому не лише глибоко проаналізовано проблему, а й окреслено нові горизонти для інтеграції знань, що отримані в академічному середовищі, з вимогами реального життя. Важливим аспектом роботи є те, що авторка звертає увагу на конкретні концепції, принципи та інструменти, які визначають тьюторство і менторство в українських ЗВО. На основі аналізу реального досвіду здійснено оцінювання результатів і визначено ефективність заходів, що були організовані для вирішення проблеми. Такий синергетичний зв'язок між теорією та практикою відкриває нові можливості для розробки тьюторсько-менторських схем і практичних рішень, базуючись на ґрунтовних знаннях, отриманих в ході дослідження. Крім того, результати дисертації стануть цінним ресурсом для дослідників, науковців, педагогів, соціальних працівників, викладачів, які прагнуть вдосконалити досліджувану сферу.

Практичне значення одержаних автором результатів.

Результати дисертаційного дослідження Оксани Іваницької мають суттєве практичне значення і спрямовані на поліпшення показників впровадження тьюторства і менторства у ЗВО України. Цінними для розвитку теорії та практики є узагальнення, висновки та пропозиції, що обґрунтовані в дисертації, які стосуються теоретичних і методичних основ реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти та реалізації проєкту «Сприяння професійній освіті та активній участі студентів через становлення комплексної системи менторства та тьюторства у ЗВО», участь у якому бере

Національний університет «Львівська політехніка». Корисними є практичні рекомендації для ЗВО, що полягають у: розробці основних схем тьюторства та менторства; створенні Центрів тьюторства та менторства; розробці навчальних матеріалів та інструментів; підготовці академічного персоналу, студентів і менторів; співпраці між цільовими ЗВО через інтернаціоналізацію досвіду партнерів та зміцнення своїх відносин зі ширшим соціально-економічним середовищем.

Заклади вищої освіти можуть використовувати матеріали, положення та висновки дисертаційної роботи в навчальні програми з педагогічних дисциплін і для організації підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, а також для створення та реалізації освітніх програм підготовки фахівців різних спеціальностей.

Ідентичність змісту реферату і основних положень дисертації та дані про відсутність порушень академічної доброчесності.

Дисертація і реферат оформлені відповідно до чинних вимог. Зміст реферату ідентичний основним положенням дисертації, які викладені повно і обґрунтовано. Загальні висновки вирізняються повнотою та логічністю, відповідають поставленим завданням. Порушення академічної доброчесності в дисертації не виявлено.

Характеристика структури і змісту дисертації.

Структура дисертації є логічною і продуманою, що свідчить про глибоке розуміння автором теми дослідження.

Перший розділ зосереджений на реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти як педагогічній проблемі, включаючи осмислення інституту тьюторства та менторства як необхідного інструменту підтримки студентів в умовах глобальних криз, генези й сутності основних дефініцій дослідження, компаративний аналіз тьюторських і менторських схем у різних країнах, а також, співпрацю між закладами вищої освіти та використання міжнародних практик.

У другому розділі авторка детально аналізує методологічні засади реалізації тьюторства та менторства та усебічно досліджує загальнонаукові підходи до реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти, загальні принципи інституту тьюторства та менторства у ЗВО, роль освітніх платформ і проєктів у розвитку закладів вищої освіти і кваліфікаційні вимоги до компетентностей ментора і тьютора.

Третій розділ присвячений розкриттю теоретичного концепту тьюторства та менторства у закладах вищої освіти, де обґрунтовано авторську позицію щодо розуміння особливостей системи вищої освіти України, розкрито сутність і проблеми реалізації тьюторства та менторства в українських закладах вищої освіти, а також визначено моделі тьюторства / менторства і подано концептуальні засади реалізації тьюторства та менторства у ЗВО.

У четвертому розділі акцентовано увагу на методологічних основах реалізації тьюторства та менторства, де проаналізовано умови реалізації моделі тьюторства / менторства, визначено критерії й показники діяльності тьюторів і менторів, оптимальні методи і форми реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти, формування інноваційного методичного й інформаційного забезпечення реалізації тьюторства та менторства.

У завершальному п'ятому розділі представлено етапи організації дослідницької діяльності, описано методику її проведення, подано авторський підхід до практики реалізації проєктної роботи зі становлення комплексної системи менторства і тьюторства у ЗВО, виокремлено результати проєктно-дослідної роботи і визначено перспективи реалізації тьюторства і менторства у закладах вищої освіти України.

Чітка структура дисертації дозволяє легко слідкувати за логікою викладу матеріалу, що сприяє осмисленню ключових питань і положень, які представлені в дисертації. Висновки до кожного розділу відображають поетапно основні результати дослідження, які свідчать про розв'язання визначених суперечностей, виконання поставлених завдань і досягнення мети.

У працях дисертантки повною мірою представлені основні результати й положення, що описані в дисертації, зокрема: досвід тьюторства та менторства в європейських країнах; особливості співпраці менторів з учасниками освітнього процесу в закладах вищої освіти; аксіологічні та етичні аспекти менторської і тьюторської діяльності в закладах вищої освіти; роль менторства в процесі адаптації студентів ЗВО України з числа внутрішньо переміщених осіб; особливості взаємодії тьюторсько-менторських центрів закладів вищої освіти з благодійними організаціями тощо.

Авторка вдало дослідила складну проблематику, представивши вичерпні висновки, які демонструють глибоке розуміння та ретельний аналіз предмету дослідження. Робота відзначається високим рівнем аналізу та узагальнення важливих теоретичних підходів, що стосуються реалізації тьюторства і менторства у ЗВО.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Акцентуючи увагу на тому, що дисертація є вагомим внеском у педагогічну науку, вважаємо за доцільне вказати на певні моменти, що можуть бути предметом дискусії.

1. На с. 334, в контексті аналізу прокту «Сприяння професійній освіті та активній участі студентів через становлення комплексної системи менторства та тьюторства у ЗВО» дисертантка наголошує на важливості того, що проєкт сприяє інноваційним підходам до «Зеленого переходу назустріч кліматичній нейтральності», залучаючи студентів і менторів до розробки відповідних інноваційних проєктів та досліджень, із розробленням окремої менторської схеми для проєктів зеленої угоди. Доцільно було у цьому контексті розкрити особливість і роль Центрів Т&М в реалізації «європейського зеленого курсу».

2. Авторка доречно зазначає, що «діяльність менторів і тьюторів не має бути додатковим обтяжувальним аспектом для студентів, а, навпаки, допомагати їм подолати складнощі й навантаження освітнього процесу», але в тексті дисертації не достатньо чітко обґрунтовано, чому тьюторство може стати обтяжливим для самого тьютора, який також є студентом і в певний час може потребувати допомоги наставника. Доцільно обґрунтувати зазначений аспект проблематики.

3. Теза про те, що «студентові складно самостійно обрати підходи до оволодіння індивідуальною освітньою траєкторією й окреслити шляхи набуття особистісно-фахового розвитку» потребує уточнення в контексті того, чи варто передбачити внутрішніми нормативними актами, вносити в ОПП як обов'язкову складову роботу з тьюторами і менторами для різносторонньої підтримки, повноцінного формування особистісних якостей студента.

4. У Вступі авторка зазначає, що «теоретичний концепт дослідження передбачає розробку системи тьюторства та менторства, яка ґрунтується на принципі підтримання зв'язку закладів вищої освіти з реаліями життя». Варто було б уточнити, в чому проявляється такий зв'язок і як він практично реалізується.

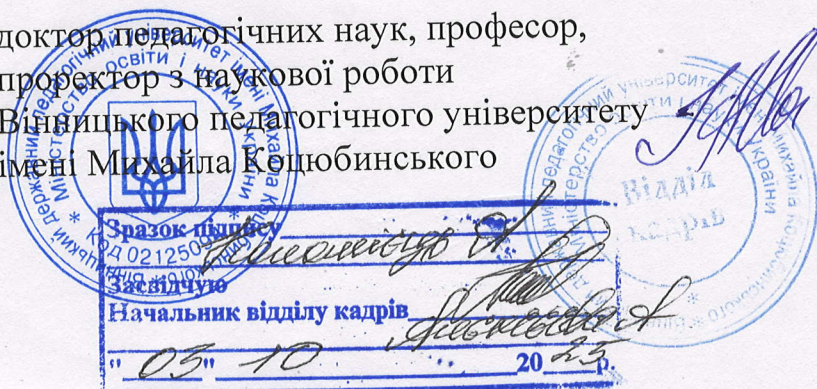
Зазначені побажання мають рекомендаційний характер і жодним чином не зменшують теоретичної і практичної цінності виконаної роботи.

Загальний висновок

Дисертація за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю та достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертанткою наукових працях, за оформленням відповідає вимогам пп. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197) та іншим вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертаційних досліджень, а її авторка, Іваницька Оксана Степанівна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Вінницького педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Алла КОЛОМІЄЦЬ